

PREVENTION. CARE. RECOVERY.

Te Kaporeihana Āwhina Hunga Whara

Anga ha'o ma'u
ha tokoni hili
ha'o lavea

Anga ha'o ma'u ha tokoni hili ha'o lavea

Neongo ha'o fakakaukau " 'e 'ikai lava ke hoko mai eni kiate au", ko e lavea´ 'e ala hoko pea 'oku hoko. 'Oku´ ke monū'ia, tatau ai pē pe na'e 'anefē, pe 'i fe'ia ne hoko ai 'a e fakatu'utāmaki´, 'oku 'i heni 'a e ACC, Kautaha ki he Ngaahi Totongi Huhu'i meif ha Fakatu'utāmaki (Accident Compensation Corporation), ke tokoni'i koe 'i ho'o fakaakeake´ pea mo tokoni ki hono fakafoki 'a e me'a kotoa ki he tu'unga na'e 'i aif.

KI HA TOE NGAahi FAKAMATALA LAHI ANGE

KO HONO FAKAHOKO 'O HA 'EKE TOTONGI HUHUI PEA MO E NGAahi ME'A 'OKU´ KE 'ATĀ ATU KI AIF
0800 101 996 Mōnite–Falaite meif he 8.30am ki he 5pm

NGAAHI FAKAMATALA FEKAU'AKI MO E ACC 'I HE 'INITANETI´ 'I HE TU'ASILA KO E
www.acc.co.nz

'Oku 'i ai 'emau kau fakatonulea ke tokoni atu kiate koe 'i ho'o talanoa mo kimautolu´.

'Oku malu'i koe 'e he ACC kapau te ke lavea

Ko Nu'u Sila pē 'a e fonua 'i māmani 'oku' ne malu'i fakafo'ituitui koe fakalūkufua, houa 'e 24, 'ikai-ha-fo'ui mei ha'o lavea 'i ha fakatu'utāmaki.

Te ke ala ma'u ha tokoni mei' he ACC:

- Tatau ai pē pe ko e hā ho'o me'a na'e fai 'o hoko ai 'a e fakatamaki ko eni' – faka'uli 'i ha me'alele, va'inga 'i ha sipoti, 'i he ngāue' pe ko ha'o fai ha ki'i ngāue monomono 'i ho 'api'
- Tatau ai pē pe ko ha ngāue 'a ha taha kehe pe ko ha me'a na'a' ke fai 'o hoko ai ho'o lavea'
- Tatau ai pē pe ko e hā ho ta'u motu'a' pe 'oku' ke ngāue pe 'ikai, 'o hangē nai ko eni', pe kuo' ke ma'u vāhenga mālōlō pe 'oku' ke kei ako
- Tatau ai pē pe ko e fē 'a e feitu'u 'i Nu'u Sila 'oku' ke 'i ai' – tatau ai pē kapau ko ha'o 'eve'eva mai pē. Kapau ko ha tangata'ifonua Nu'u Sila koe pea 'oku' ke lolotonga 'a'ahi taimi nounou atu ki tu'apule'anga, 'oku malu'i foki mo koe.

'I kai ngata pē 'i he ngaahi lavea', 'oku kāpui 'e he ACC mo ha fa'ahinga palopalema kuo' ne uesia 'a ho'o mo'ui lelei' tupu mei' he ngāue'anga', ngaahi uesia fakae'atamai mei' ha tohotoho pe pā'usi'i, pea mo kinautolu kuo lavea tupu mei' ha faito'o fakafalemahaki. 'Oku 'ikai ke malu'i heni kinautolu 'oku puke'.

Ko e ngaahi founga 'e ala tokoni atu ai 'a e ACC

'Oku fietokoni 'a e ACC koe'uhi´ ka ke lava ke ke fiefia mo ho fāmilī´, kaungāme'a´, sipoti´, ngaahi me'a 'oku´ ke manako ke fai´ pea mo e ngāue´ – ko e ngaahi me'a kotoa na'e 'i ho'o mo'ui´ kimu'a 'i ho'o lavea´. Ko e ngaahi tokoni te ke ma'u´ 'e makatu'unga eni mei´ he lavea kuo hoko´ pea mo e tu'unga 'oku´ ke 'i ai´, kā 'e ala kāpui ai 'a e:

- **Faito'o.** Ko e konga lahi taha 'o e ngaahi fakamole 'oku fakafelāve'i mo hono faito'o ho ngaahi lavea´ 'e kāpui ia 'e he ACC, kau ki ai 'a e ngāue'aki 'o ha me'alele ki hono fe'aveaki fakavavevave 'o e kau mahaki´ pea mo ha konga lahi 'o e totongi ho'o sio toketaa´, fisioo´ (physio), faito'o faka-falemahaki´, tafa´, faka'ata´ pea mo e fo'i'akau mo e vai te ke fiema'u´.
- **Fefononga'aki me'alele´.** Te mau malava ke tokoni ki he ngaahi fakamole ki ho'o fefononga'aki ki he ngaahi sivi, faito'o pe ko ha tokoni fakaakeake, kau ki ai 'a e totongi ki he 'utu´, fakalelei'i 'a ho'o me'alele´ ke fe'unga mo ho'o fefononga'aki´, ngaahi me'alele ki he fefononga'aki fakatokolahi 'a e kakai 'o e fonua´ pe tekisī.
- **Fakafoki 'a e me'a kotoa ki he tu'unga na'e 'i ai´.** Ko e ngaahi sēvesi 'oku 'oatu 'e he ACC 'oku kau ki ai 'a e ngaahi tokoni ki he fakaakeake 'a e mo'ui´ mo ha ngaahi toe tokoni lahi ange pehē foki ki ha pou pou ke tokoni ki hano fakafoki 'a e mo'ui´ ki he tu'unga na'e 'i ai´ 'i he vave taha 'e ala lava´

- **Fakapa'anga**. 'E malava ke ke 'atā atu ki ha totongi huhu'i fakauike ki he mole 'a ho'o pa'anga hū mai'. 'Oku angamaheni'aki' 'a hono fika'i eni 'i he pēseti 'e 80 'o e 'avalisi 'o ho'o pa'anga hū mai ki he uike', kā 'oku 'i ai 'a e mahu'inga taupotu taha kuo faka'atā mai 'e he lao' ke mau totongi atu.

Ko e totongi huhu'i' 'e kamata ia hili ha uike 'e taha mei ho'o mālōlō mei' he ngāue' tupunga 'i ha'o lavea. 'Oku 'uhinga eni te ke fakaai pē 'e koe pe ko ho'o ngāue'anga' 'a e 'uluaki uike'.

Kātaki 'o telefoni mai kia kimautilu 'i he fika 0800 101 996 ke tau talanoa fekau'aki mo e ngaahi totongi huhu'i fakauike te ke ala 'atā atu ki ai'.

'Oku lahi foki 'a e ngaahi founa 'e toe ala tokoni atu ai 'a e ACC, mei' he sio ki he toketā nifo' ki hono fakalahi atu 'o ha hala 'alu'anga saliate ki ho 'api', pea mei' he tokoni tauhi fānau' mo ha ngaahi tokoni kehe pē 'i 'api, ki ha me'alele ki ha'o 'a'ahi ki he toketaa' mo e ngaahi tokoni fakaakeake'.

'Oku' ke fiema'u ha ngaahi fakamatala fekau'aki mo e ACC 'i ho'o lea tu'ufonua?

'Oku 'i ai 'emau kau fakatonulea ki ha ngaahi lea kehekehe laka hake 'i he lea 'e 30. Telefoni mai kia kimautilu 'i he fika 0800 101 996 – ko e fika telefoni ta'etotongi eni.

Ma'u atu ha tokoni 'i he vave taha 'e ala lava´

Kapau 'oku´ ke lavea, 'oku mahu'inga ke ke kumi leva ha tokoni fakafaito'o 'i he vave taha 'e ala lava´. 'Oku 'ikai ko e fili lelei taha´ ia kapau te ke tatali ki ha'o ongo'i sai 'i ha ngaahi laui 'aho si'i.

'I he taimi te ke 'a'ahi ai ki ho'o toketaa´, fisioo´, toketā nifo´, falemahaki´ pe ha toe fale 'oku nau 'oatu ha ngaahi tokoni fakafaito'o fakapolofesinale´, te nau tokoni atu kiate koe ke fakafonu ha foomu kole 'eke ACC.

'Oku angamaheni'aki ha'o totongi pē 'e koe ha kongā 'o e mo'ua´ ki ha ngaahi tokoni fakafaito'o 'e ni'ihi. Kapau 'e talaatu 'e he toketaa´ ke ke fakafonu ha foomu kole 'eke, te nau kole atu leva ke ke totongi pē ha kongā 'o 'enua ngaahi totongi tukupau´ pea totongi leva 'e he ACC 'a e toenga´.

'I he taimi pē te mau ma'u ai 'a ho'o foomu kole 'eke´, te mau fetu'utaki atu leva kiate koe 'i he telefoni´ pe ko ha tohi, 'o fakahā atu kapau kuo mau tali 'a ho'o tohi 'eke´.

'I he'emaui tali pē 'a ho'o tohi kole 'eke´, pea kapau 'oku´ ke fiema'u ke kei hokohoko atu pe toe fakahoko atu 'a e ngaahi tokoni fakafaito'o´, 'e ngāue fakataha atu leva 'a e ACC mo koe ke fakapapau'i 'oku´ ke ma'u 'a e ngaahi pou pou mo e tokoni fakafaito'o 'oku´ ke fiema'u´. Kuo pau ke mau tomua fakamafai'i pea ke toki ala ma'u atu ha tokoni ki hono totongi 'o e fisioo´, toketā ki he hui´ mo e uoua´, faito'o nifo´, tafa´ mo ha ngaahi faito'o kehekehe ange.

Anga 'o 'ene ngāue´

Matt, ta'u 32

"Mālō e lelei ko au Matt. 'I he ngaahi māhina si'i kuo hili´ na'a´ ku 'i he ngoue matala'i'akau´ ai ko e fai 'a 'eku fakamaau 'api hili eni ha 'uha lahi pea ne u hekea ai 'i ha falukunga musie.

Na'a´ ku ongo'i ha langa mamahi 'i hoku tui´ pea 'i he taimi na'a´ ku feinga ai ke u tu'u´, na'a´ ku toe tō mape'e hifo ki lalo. Na'e telefoni leva hoku kaungā'api´ ki he 111 pea ne 'ave au 'e ha me'alele ki hono fe'aveaki fakavavevave 'o e kau mahaki´ ki he va'a tokoni ki ha mahaki fakavavevave 'a e falemahaki´.

Neongo 'a e hā ngali lahi 'a e lavea kuo hoko kiate au´, na'e hā mai 'i hono faka'ata´ 'oku 'ikai ha hui 'e motu. Na'e 'omai leva ha ngaahi fo'i'akau ke u folo ke fakasi'isi'i 'a e langa´, pehē ki ha me'a ha'i malu'i 'o e va'e´ mo ha tokotoko ke tokoni mai ki he'eku 'alu´. Na'e kei malava pē ke u foki ki he ngāue´ pea 'i he taimi tatau na'e fokotu'utu'u mai 'e he ACC ke u sio ki he fisioo´ tu'o ua 'i he uike pea mo ha tekisi´ ke 'ave au ki ai. Kā na'e 'ikai ke sai ki heni hoku va'e´ pea hili ha ngaahi uike si'i, na'a´ ku toe 'a'ahi atu ki he falemahaki´ 'o vakai'i pe 'e toe lava ke fai ha ngāue ki hoku va'e´. Na'a nau 'ave au ki he toketā faitafa ki he huitu'a´ pea na'a´ ne fakahoko ha faka'ata MRI pea´ ne talamai kuo pau ke tafa au he vave taha´.

Na'e totongi mai 'e he ACC 'a e pēseti 'e 80 'o 'eku vāhenga fakauike´, 'a ia ne u nofo 'o loto mo'ua ki ai. Na'e toe totongi foki 'e he ACC 'a e faka'ata MRI, tafa´ pea mo e ngaahi mo'ua fakafalemahaki´.

Na'e lava pea mo lelei foki hoku tafa´. Na'e fakafuofua eni ki ha māhina 'e ua, ka na'e faifai atu pē pea´ u ngāue'aki hoku va'e´, foki ki he ngāue´ mo u toe foki 'o fai 'a e ngaahi me'a na'a´ ku anga ki hono fai´."

NGAAHI ME'A 'OKU 'ATĀ ATU´	TOTONGI 'E HE ACC	TOTONGI 'E MATT
Me'alele ki he fe'aveaki fakavaveve 'o e kau mahaki´	\$470	'Ikai ha totongi
Va'a tokoni ki he ngaahi mahaki fakavaveve´ (Accident & Emergency services)	\$220	'Ikai ha totongi
Faka'ata	\$53	\$22
Tokotoko mo e me'a ha'i malu'i 'o e va'e´	\$250	'Ikai ha totongi
Ngaahi fo'i'akau mo e vai faito'o´	\$30 'E TO E TOTONGI FAKAFOKI ATU	'Ikai ha totongi
Fisiō (Physiotherapy)	\$490	'Ikai ha totongi
Totongi Fefononga'aki me'alele ki he fisiō	\$300	'Ikai ha totongi
Ngaahi 'a'ahi ki he toketā mataotao´ (FUOFUA TALATALA´ PEA MO E HOKOHOKO ATU´)	\$260	'Ikai ha totongi
Faka'ata MRI	\$740	'Ikai ha totongi

NGAAHI ME'A 'OKU 'ATĀ ATU´	TOTONGI 'E HE ACC	TOTONGI 'E MATT
Tafa	\$4,673	'Ikai ha totongi
Totongi huhu'i fakauike´ (MAHINA 'E UA 'I HE 'AVALISI KO E PĒSETI 'E 80 'O HO'O VĀHENGĀ KIMU'A 'I HO'O LAVEA´)	\$5,000	Ko e uike 'uluaki´ na'e lau ia ko e mālōlō pe livi puke 'a Matt
Ngaahi fo'i'akau mo e vai faito'o´	\$30 'E TO E TOTONGI FAKAFOKI ATU	'Ikai ha totongi
Tokoni 'o e tokotaha tauhi´	\$175	'Ikai ha totongi
Ngaahi tokoni 'i 'api´	\$140	'Ikai ha totongi
Tokotoko tokoni ki he 'alu´	\$30	'Ikai ha totongi
Sivi mo vakai'i 'a e feitu'u ngāue'anga 'i he 'api ngāue´	\$350	'Ikai ha totongi
Tokotaha tokoni ki he fakaakeake´ (occupational therapist)	\$270	'Ikai ha totongi
Fakakātoa´	\$13,481	\$22

Neongo ko e ngaahi fika ko eni´ 'oku makatu'unga eni 'i ha fakatātā mo'oni, ko ha tūhulu pē eni ia. Ko e mahu'inga totonu´ 'e kehekehe pē ia 'o makatu'unga 'i ho'o ngaahi fiema'u´ pea mo e tu'unga 'oku´ ke 'i ai´.

Ngaahi Lao mo e Totonu 'a e Tokotaha 'Eke/Kole Huhu'i ki he ACC

Ko e ngaahi Lao mo e Totonu 'a e Tokotaha 'Eke/Kole Huhu'i ki he ACC 'oku' ne tokoni mo tataki 'a kinautolu 'oku nau fai 'a e tohi kole 'eke', felāve'i mo e founa ngāue 'a e ACC. 'Oku hā atu ai e ngaahi me'a ke ke tokanga'i 'i ha'o fengāue'aki mo kimaotolu pea mo fakahā atu 'a ho'o ngaahi totonu ke:

- Toka'i mo faka'apa'apa'i koe
- Fakahoko e ngāue kiate koe' 'aki 'a e founa 'oku 'ikai filifilimānako pea ke fai hano fakakaukau'i 'a ho'o ngaahi 'uhinga'
- Faka'apa'apa'i ho'o 'ulungaanga fakafonua', ngaahi me'a 'oku' ke mahu'inga'ia ai' mo ho'o tui'
- 'I ai ha'o tokotaha pe kulupu poupu
- Fakahoko ha ngaahi fakafetu'utaki 'oku felāve'i mo 'aonga'
- Ke ma'u kotoa 'a e ngaahi fakamatala kotoa pē 'oku fiema'u ke ke 'ilo ki ai'
- Faka'apa'apa'i hono malu'i 'a e ngaahi fakamatala kau kiate koe'
- Ke fai ha'o lāunga

'Eke mai kia kimaotolu 'o kapau 'oku' ke fiema'u ha tatau 'o e Lao'. 'E toe ala ma'u atu foki 'eni 'i he www.acc.co.nz 'i he lea faka-Mauli', faka-Kenitonisi', faka-Mauli 'a e 'Otu Motu Kuki', faka-Menitalini', faka-Niuee', faka-Ha'amoā' pea mo e faka-Tonga' foki.

Kapau 'oku' 'i ai ha'o tāla'a fekau'aki mo e sēvesi 'oku' ke ma'u atu mei' he ACC (hangē nai ko ha'o ongo'i 'oku' 'ikai

te mau fakahoko 'emau ngāue´ 'o fakatatau ki he Lao´),
kātaki 'o talanoa ki he Pule 'o e va'a 'oku nau tokanga'i
ho'o tohi kole´. Pe ko ha'o fetu'utaki ki he 'emau timi
Tokoni ki he kau Kasitomaa´, 'i ha'o telefoni ki he
0800 650 222.

'Oku mau taumu'a ke mau ngāue ki ho'o ngaahi loto tāla'a´
'i he vave taha 'e ala lava´.

Kapau 'oku´ ke ta'efiemālie ki ha tu'utu'uni fekau'aki mo e
ngaahi me'a 'oku´ ke 'atā´ atu ki ai´, 'oku 'i ai ho'o totonu
ke fakahū atu ha tohi kole ki hano toe vakai'i (review) 'a
ho'o tohi kole 'eke´. Kātaki 'o fakahū ha tohi kole ke toe
vakai'i 'a ho'o tohi kole 'eke´ 'i loto 'i ha māhina 'e tolu mei
hono ma'u atu 'o ha tohi tu'utu'uni 'a e ACC. Ko e vaha'a
taimi ko eni´ 'e ala lava pē ke toe fakalōloa kapau 'oku 'i ai
ha me'a kuo hoko 'o 'ikai te ke lava ke mapule'i pea 'oku´
ne ta'ofi koe mei ha'o fai eni. Te ke lava ke ma'u atu ha
Foomu Kole ke toe Vakai'i ho'o Tohi Kole 'Eke´ mei ho'o
va'a ACC 'i ho feitu'u´.

Ko 'emau ngaahi tokoni fakafaito'o mo e ngaahi sēvesi fakafaito'o mo e ngaahi sēvesi

Ko eni 'a e ngaahi tokoni fakafaito'o mo e ngaahi sēvesi 'oku fakafou atu 'i he ACC.

Ko e ngaahi tokoni 'e ala ma'u atu ma'au' 'e makatu'unga ia 'i ho lavea' pea mo e tūkunga 'oku' ke 'i ai'.

TOKONI FAKAFAITO'O

Ngaahi kiliniki ki he va'a ki he fakatu'utāmaki' mo e mahaki fakavavevave'

Toketā faito'o faka-Siaina ngāue'aki 'a e hui' (Acupuncturist)

Sivi'i 'o e tu'unga 'oku' ke 'i ai'

Toketā ki he ongo'

Toketā ki he huitu'a' /filo siliva'

Tokotaha fale'i (counselling)

Toketā nifo

Ngaahi sēvesi tokoni fakavavevave, hangē ko e me'alele ki hono fe'aveaki fakavavevave 'o e kau mahaki', helikopeta

Toketā fakafāмили

Faito'o ki he nima' (hand therapy)

Faka'ata MRI

Neesi

Tokotaha tokoni ki ho'o fakaakeake' (occupational therapist)

Toketā mata

Toketā ki he hui' mo e uoua'

Tokotaha tokoni ki he langa'

Tokotaha faito'o fisiō pe tokotaha fai-fakamālohisino (physiotherapist)

Toketā ki he faito'o 'o e ngaahi mahaki 'o e 'uto'/'atamai'

Toketā ako ki he 'atamai'

Toketā ki he va'e'

Vai mo e fo'i'akau faito'o'

Toketā mataotao 'i ha va'a pau (specialist) - fuofua talatala' pea mo e hokohoko atu'

Tokotaha tokoni ki hono fakalelei'i/fakatonutonu 'o e lea'

Tafa

Faka'ata

FEFONONGA'AKI'

Ki he ngaahi tokoni fakaakeake', faito'o', ngāue', ako' pea mo e akoteu 'a e longa'i fānau'

KO E NGAahi NāUNAU MO E TOKONI KI HE FAKAAKEAKE´

Va'e pe Nima loi

Vakai'i mo fakafuofua'i 'a e
ngāue te ke lava ke fai´ pea
mo e feitu'u 'oku´ ke ngāue
ai´

Ngaahi tākiekina ki ha tafa'aki
ngāue te ke ala fakahoko pea
mo e ako ki ai

Fakalelei'i ho'o me'alele´ ke ke
lava 'o ngāue'aki pe ko hano
'oatu ha me'alele fe'unga

Tokoni tauhi fānau

Ngaahi nāunau tokoni,
'o hangē ko e tokotoko,
sea tangutu ki he saoa´,
me'afanongo ke tokoni ki
ho'o fanongo´

Fakalelei'i ho 'api´ hangē ko
hano fokotu'u 'o ha hala
'alu'anga saliate ki ho fale´

Ngaahi tokoni fakae'api ma'au,
'o hangē ko e kaukau´,
teuteu´

Ngaahi tokoni fakae'api ki ho
fale´ hangē ko e fakama'a ho
'api´, feime'atokoni

Tokoni faka-faiako ma'a
kinautolu 'oku si'i hifo he
ta'u 20

Ako'i koe ke tokoni ki ho'o
feangainga mo e liliu kuo
hoko 'i ho'o lavea´

NGAAHI TOKONI FAKA- PA'ANGA´

Ngaahi fakamole ki he
nofo'anga´, hangē ko ha'o
lava atu ki ha sivi 'o ho lavea´

A'u ki he pēseti 'e 8o 'o e
'avalisi 'o ho'o pa'anga hū
mai kimu'a 'i ho'o lavea´

Totongi huhu'i faka'angataha

Ngaahi fakamole ki ha putu

Ngaahi fakamole ki ha

tokotaha tokoni hangē ko

'ene fefononga'aki´ mo e

totongi nofo'anga´, tatau pē

ki he tangata'ifonua pea mo

ha taha folau 'eve'eva mai

Totongi huhu'i kia kinautolu

'oku kei mo'ui´, 'o hangē

ko ha totongi tu'otaha

faka'angataha pea mo ha

tokoni hokohoko ki he fāмили

'o kinautolu kuo mālōlō mei´

ha fakatu'utāmaki

